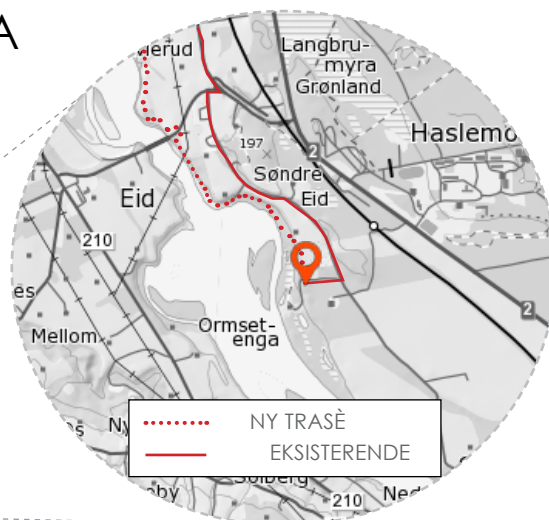

PLATÅET VED ORMSETENGA

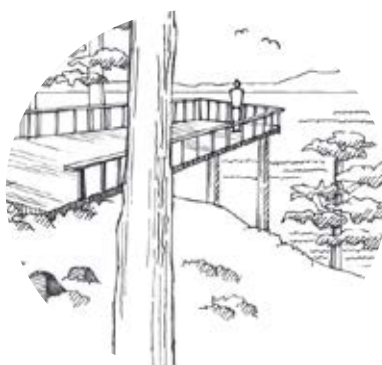
Plåtået ved Ormsetenga ved adkomst via trase gjennom skogen. Tatt mot sør.

Landskapet i prosjektområdet oppleves som flatt, så de stedene det hever seg i plåtåer er tydelige og markerte. Det er forslått å rydde den gamle veien som går fra pumpehuset ved Eidsfossen, gjennom skogsparti langs elva, og ut på sletta rett nord for Ormsetenga. Her går sti videre opp til plåtået, noe vegetasjon er ryddet i skråningen ned mot sletta.

Plassen oppe på plåtået har potensiale for å bli en fin plass for rast og hvile. Terrengforskjellen trenger ikke være så stor for å få følelsen av komme "seg opp" Ryddes mer av vegetasjon blir sikten over til vestsiden av Glomma bedre. Kanskje skal man tenke ennå høyere, og vurdere et utkikstårn, så sikten til elva blir ennå bedre. Alternativt kan en liten plattform, kombinert med benker og bord være en løsning. Tenker man rundløype, kan man fra plassen på plåtået komme seg lett tilbake til Våler langs Svennebyvegen.

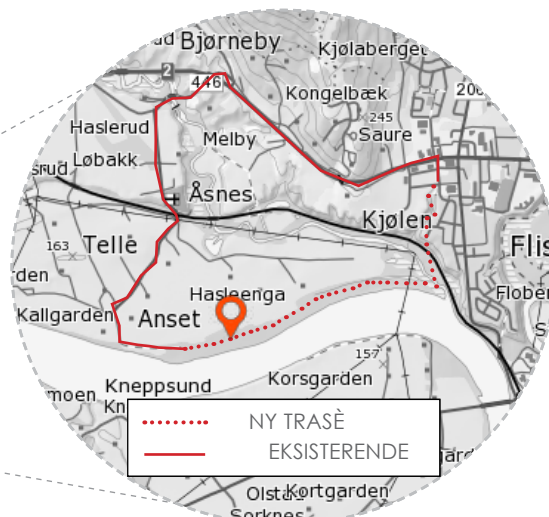
Utkikktårn

Plattform for utsikt, eventuelt kombinert med benker og bord for rast og hvile

Langsgående stokker eller planker lagt som sti over fuktige partier nede på sletta.

Stranden i Nergrenda og overgang til vegetasjonsbelte langs elva videre mot beite på Hasleenga.

På sommeren er Nergrenda en populær badeplass med utrustning som volleyballnett, grill, benker, søppelkasser og toalett. Vedlikehold og skjøtsel drives av en engasjert og aktiv gjeng i Kirkekretsen Vel. Området er flomutsatt, så utrustningen flyttes med traktor ved flom og oppbevares høyere opp.

Foreslått ny trase gjennom vegetasjonsbeltet langs Glomma, over Hasleenga og opp Styggdalen, vil gi Flisa en virkelig verdifull kobling til elva og en allerede veletablert plass. Den foreslåtte trasen går langs eksisterende, delvis gjengrodd gamle vei som ryddes. Langs denne veien finner man flere lysninger i skogen, særlig fine romdannelser i vegetasjonen ned mot elva. Her er det nylig blitt plassert ut en gapahuk, også den mulig å flytte med traktor. Potensiale i disse romdannelsene som naturlige plasser for rast og hvile bør absolutt utnyttes. Helt ned mot elvekanten finnes flere fine piletrær.

Plassering av enkle benker i lysninger rett ved stien bør også vurderes, som muligheter for hvile langs traséen.

Forslag til plassering av benker og bord i de fine romdannelser i vegetasjonen ned mot elva.

Forslag til nye solsenger/benker på stranda.

Forslag til plassering av benker og bord, samt søppelkasse. Tatt mot nord.

Parti som mangler vei/sti, ca 150 meter. Tatt mot sør.

Et stykke langs Flisaelva og videre sørover langs Glomma kan man ferdes på vei på flomverkene. Terrengforskjell og kantvegetasjon skiller landskapsrommene langs verkene. Der Kvesetevja blir til Kvesetenga løfter terrenget seg noe, og man får følelsen av å tre inn i et tydelig nytt landskapsrom. Sikten nedover Kvestenga er god, og man kan så vidt skimte kirkespiret på Hof kirke på sørsiden.

Overgangen fra et landskapsrom til et annet kan gjerne markeres ved å opparbeide en rasteplass med enkel utrusting som benk, bord og søppelkasse. En strekning på omtrent 150 meter mangler vei, så en sti bør legges i åkerkanten. Etter dette strekket kan man igjen følge veien på verken videre nedover, mot Arnebergbrua.

Langs verkene er det stort sett gjengrodd av løvtrær og sikten til Glomma er ikke god. Et av de prioriterte stedene for vegetasjonsrydding og bedre sikt bør være i tilknytning til den foreslåtte rasteplassen, slik man har åpner opp mot elva rundt sittegruppen.

ÅPNE OPP, OG GI SIKT

Som langs de fleste vassdrag i landet gror vegetasjonen igjen langs Glomma Gjengroingen skyldes færre beitedyr, mindre menneskelig påvirkning av landskapet og endrede klimaforhold. Samtidig gjør det landskapet mer utilgjengelig (Norsk institutt for bioøkonomi sine nettesider). Resultatet er at ferdsel selv langs stier og veier i umiddelbar nærhet, ofte gir svært begrenset sikt til elva. Et eksempel på dette er langs flomverkene ved Kvesetevja og Kvesetenga, hvor Glomma knapt er synlig. Å åpne opp ved å fjerne vegetasjon og gi sikt til vannet bør altså være prioriterte tiltak i arbeidet med å gjøre Glomma mer tilgjengelig.

Strekningen langs Glomma i prosjektområdet er omfattende, i underkant av 30 km. Det ligger derfor en utfordring i å velge ut egnede steder og strekninger som bør prioriteres for vegetasjonsrydding. Kantvegetasjon langs vassdrag spiller en viktig rolle for dyre- og planteliv, samt forurensing fra tilgrensende jordbruksareal. Det er derfor regler som må følges og hensyns som må tas ved skjøtsel av vegetasjonen i disse kantsonene. Dette vil beskrives mer senere i kapitlet.

I tillegg til disse styrende føringene, som er med på å legge premissene for hvor og hvordan vegetasjonen kan ryddes, er det her lagt vekt på å finne strekninger og steder som ut i fra et turperspektiv kan gi gode og varierte turopplevelser. Kartet viser steder og strekninger som bør prioriteres. Det er naturlig at flere av dem er i tilknytning til foreslåtte rasteplasser. Andre viser eksempler på prinsipper på hvordan man kan tenke ved utvelgelsen av steder. Et eksempel er å makere overganger mellom landskapsrom, eller punkter som vil gi sikt til viktige visuelle orienteringspunkter i landskapet langs elva. De markerte punktene i kartet beskrives på de neste sidene.

Vegetasjonsrydding i forbindelse med foreslått rasteplass nedenfor Nordre Kåten gård. Foto tatt mot sør. Furu-trær skaper fin ramme for en rasteplass. Vegetasjon bør ryddes for å åpne opp mot for sikt mot elva.

Strekningen mellom Kroken og Langbakken. Foto tatt mot nord. Ryddes vegetasjonen der elva buker seg, og Braskereidfoss Kraftverk blir synlig - skapes et spennende visuelt orienteringspunkt. Dette prinsippet om å åpne opp der man kan skimte elementer bli synlige langs elva, kan benyttes flere steder for å skape spennning i turopplevelsen. Å få et glimt av noe som ligger lenger fremme langs stien skaper en positiv forventning for den videre turopplevelsen.

Strekningen har mange fine furutrær som bør få stå alene.

Rett nord for Eidsfossbrua. Foto tatt fra Eidsvegen, retning sørvest. Plassen er foreslått tilrettelagt for parkering. Det bør ryddes vegetasjon ned mot elva nærmest brua.

Platået ved Ormsetenga. Foto tatt i retning nordvest. Foreslått plassering for ny rasteplass, og/eller plattform. Bør åpnes opp mer for bedre sikt til elva og vestsiden av Glomma.

Øysettjernet ved Øysetgården. Tjernet passerer ved foreslått trase for sykkel, vest for gårdsbygningene. Noe vegetasjon er fjernet, men det kan gjerne åpnes opp mer.

Vegetasjonsbeltet langs Glomma, mellom Nergrenda og Hasleenga. Foreslått ny trase for sti. Flere fine romdannelser i vegetasjonen ned mot elva, aktuelle som rasteplasser. Vegetasjon bør ryddes noe for å gi bedre sikt ut mot elva, fra disse romdannelsene.

Kvesetevja sett fra Færder, hvor Flisaelva møter Glomma. Ned til vannet ved Færder er det åpent og fint. Forslått lokalisering av kabelferje, for kryssing av Flisaelva for videre ferdseil på Kvesetevja. Langs flomverkene er det tett gjengrodd. Strekingen rett ovenfor Færder bør prioriteres for vegetasjonsrydding. Det gjelder også langs flomverken sørover langs Glomma, hvor man kan skape sikt over til vestsiden.

Vegetasjonsrydding, i overgangen mellom Kvesetevja og Kvesetenga. Foto tatt mot sør. Markerer overgangen til et nytt landskapsrom. Skape bedre sikt til kirkespiret på Hof Kirke, som er et viktig visuelt orienteringspunkt, og ut mot elva. Foreslått rasteplass.

Gården Arneberg Vestre. Foto tatt fra Kvesetveien, mot øst. Felt med tett bjørkevegetasjon tynnes for å skape bedre sikt til flotte gårdsbygninger.

SKJØTSEL AV VEGETASJON LANGS VASSDRAG

Fylkesmannen i Hedmark, og i Oppland, har i samarbeid med Norges energi- og vassdragsdirektorat utarbeidet en *veileder for skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag*. Naturlige kantsoner har flere viktige funksjoner. De er viktige leveområder for mange plante- og dyrearter. De skaper skygge, som gir skjul for fisk og er viktig for fisk følsomme for vanntemperaturen. Vegetasjonen stabiliserer og forsterker kanten ut mot vassdraget og reduserer faren for utrasing. Et tett busksjikt reduserer flomerosjon på bakenforliggende arealer. Dessuten har den en viktig funksjon ved å fange opp næringsstoffer og plantevernmidler fra jordbruket.

GENERELLE SKJØTSELSRÅD

Veilederen nevner variasjon som et viktig stikkord for generelle skjøtselråd av kantvegetasjon langs vassdrag. Det er viktig å variere både i form av blanding mellom lauvtrær og bartrær, og flersjiktet vegetasjon med varierende alder og høyde. Det går fint med enkelte kort strekninger som tynnes mye, men det bør være variasjon i også i tetthet. Vegetasjonen bør bestå av både gras, urter, busker og trær.

KANTSONE MOT DYRKA MARK OG FLOMVERK

Hva slags type areal som grenser til kantsonen er med på å avgjøre bestemmelser og føringer for skjøtelsen. Kantsoner mot dyrka mark der det søkes produksjonstilskudd, skal ha en naturlig kantsoner på minst 2 meter mot alt vann. Store lauvtrær bør få stå, dersom de ikke skaper problemer for drift av dyrka mark. Ved tynning og rydding for utsikt anbefales å åpne opp avgrensede strekninger ved å tynne tresjiktet og beholde busksjiktet for lavere vegetasjon. Stubbebehandling med glyfosat kan være aktuelt for å unngå rask gjengroing. Ved store ryddeprosjekter skal fylkesmannens miljøvernnavdelingen kontaktes, for eventuell dispensasjon fra vannressurslovens bestemmelser om kantvegetasjon.

For kantsoner inntil flomverk anbefales at trær med rot diameter større enn 8-10 cm fjernes for å unngå å skade tettetduken eller andre deler av flomverket. Mindre vegetasjon er viktig for hindre erosjon, så spesifikke punkter for utsikt bør velges nøye ut.

Den aktuelle veilederen bør studeres for mer detaljerte skjøtselråd før arbeid med tynning og rydding av vegetasjon igangsettes.

LEDE OG INFORMERE

SKILTING OG MERKING

Blå markeringspunkter i kartet viser forslag til plassering av informasjonskilt som forteller om lokale naturverdier, historie og arkeologiske kulturminner. Foto viser eksempler på ulike typer skilt og utforming.

Mariakirken minnelund i Våler, og russerkirkegården på Haslemoen bør få nye skilter med samme grafiske profil og utforming.

Forslag til utforming av skilt med oversiktskart og skiltede løyper i området

Gul markeringspunkter på kart viser forslag til strategisk plassering av skilt med oversiktskart som viser de forskjellige skiltede løypene. Kan gjerne innholde informasjon om avstander og gangtider for ulike strekningene. Løypene må merkes med mindre skilt, enten langs bakken eller på stolper. Ved bruk av stolper anbefales minimum høyde på 2,5 m over bakken (Veileder for tilrettelegging av turveier, løyper og stier).

Skiltingen og merkingen bør i størst mulig grad være helhetlig i grafisk profil og utforming. Dette gjelder både skiltene med kart over området, merking langs løypene, og informasjonsskilt. Langs strekninger som er flomutsatt må dette tas hensyn til ved valg av materialer og plassering.

LEDE OG INFORMERE

PARKERING

Som tidligere nevnt er det viktig at planlagte rundløyper befinner seg i nærhet til boligområde, for gjøre dem letteste tilgjengelig som mulig. Man må likevel ta med i beregningen at mange kommer til å benytte seg av bil for å nå ønskelig startpunkt for turen, for så gå en rundløype og kjøre hjem. Det er altså behov for parkering enkelte steder. Slik situasjonen er nå eksisterer det muligheter for parkering ved badeplassene Rivieraen i Våler og Nergrenda i Åsnes, men de er begrensede og gir ofte ustrukturert parkering på dager med mange mennesker. Det bør sees på mulighetene for å gjøre det mer tilrettelagt ved å skape tydeligere markeringer og avgrensning, utvide arealet og tydelig skilting/merking. Markeringene på kartet foreslår plasser det kan være aktuelt med lignende parkeringstilrettelegging, hvor man kan tenke seg naturlige utgangspunkt for turer langs rundløypene.

Ved veien som fører ned til Kåthagen.

Rett nord for Eidsfossbrua.

Ved Arnebergbrua, hvor veien på flomverket møter Kvesetvegen.

VEIEN VIDERE

RAPPORTENS BIDRAG I DET VIDERE ARBEIDET

Rapporten gir et helhetsperspektiv på omgivelsene og forsøker å formidle sammenhenger og helhet i forhold til de kvaliteter og verdiene som ligger i kulturlandskapet knyttet til Glomma. Formålet med rapporten er at den skal kunne brukes i arbeidet videre, når det skal søkes midler for gjennomførelse av de foreslåtte tiltakene. Den vil da gi god og solid argumentasjon for tiltakene, som det kan vises til når det skal søkes økonomiske midler. Det vil være en styrke å ha denne helheten, alternativt til å igangsette fragmenterte tiltak uten kartlegging og vurdering.

AKTØRER

For at tiltakene skal realiseres er prosjektet avhengig av involvering av andre aktører. Først og fremst grunneiere i området. Tiltakene som har blitt foreslått i rapporten har hatt til hensikt å engasjere, bevisstgjøre og motivere grunneiere til å se verdien i det landskapet de lever og arbeider i, og ikke minst ønske å gjøre det tilgjengelig for andre. Stoltheten over den driften og de omgivelsene hver grunneier er med på å forme kan være motivasjon for å invitere andre inn. Rett og slett vise frem et aktivt jordbruk som verdifullt kulturlandskap.

Våler og Åsnes kommune ønsker å være behjelpelige med praktisk hjelp og støtte til de grunneierne som ønsker å gå videre med tiltakene. Først og fremst via landbrukskontoret, som står som prosjekteier, men også via andre aktuelle avdelinger som teknisk eller kultur, idrett og fritid. Neste skritt vil være å avklare videre organisering og gjennomføring, både med grunneiere, kommunene og eventuelle andre aktører. Landbrukskontoret og styringsgruppen ønsker å gjennomføre møter og workshop i nær fremtid. Med disse ønsker vi å informere og få en dialog med grunneiere. Særlig viktig vil det være å få kontakt med grunneiere

som kunne tenke seg å jobbe videre med tiltak eller har ideer til alternative tiltak, og finne løsninger for videre progresjon av prosjektet.

Det kan være aktuelt å involvere lag og foreninger i arbeidet. Koblingen til folkehelse har blitt nevnt flere ganger, og her ligger også muligheter for realisering i form av gode ordninger for å søke økonomiske støtte. Det vil lønne seg å tenke bredt omkring hvem som kan involveres i arbeidet videre. Koblingene mellom kulturlandskap, sport og fritid, friluftsliv og kultur er mange, og feltene overlapper hverandre i slike prosjekter. Vedlagt ligger lister over lag og foreninger i Våler og i Åsnes, hentet fra kommunenes nettsider. Aktører som *Frisklivssentralen* kan være særlig aktuelle, og det samme med forskjellige grenderåd opprettet i Åsnes kommune i forbindelse med prosjektet Landsbyen Flisa.

SAMARBEID MED FAGINSTANSER

Mange av tiltakene dreier seg om å fjerne eller tynne vegetasjon nær Glomma. Skal tiltakene gjennomføres på en god og skånsom måte bør det konsulteres med NVE (Norges vassdrag- og energidirektorat) og Fylkesmannen i Hedmark (landbruksavdelingen). Som omtalt i tidligere kapittel har kantvegetasjonen langs vassdrag flere viktige funksjoner knyttet til blant annet biologisk mangfold og avrenning fra jordbruket. Bortsett fra tilgrensede landbruks krav om 2 metersbelte med vegetasjon er ikke føringene så klare, og mye baserer seg på skjønnsmessige vurdering. Det er viktig at disse vurderingene tas etter samarbeid med fagfolk, som Fylkesmannen og NVE. Befaringer til aktuelle lokalisering for tiltak sammen med kommune og grunneiere vil være nyttig og sette klarere føringer for hva som kan gjøres av vegetasjonrydding.

VEIEN VIDERE

AKTUELLE ØKONOMISKE STØTTEORDNINGER

Forprosjektet har hovedfokus på å gjøre kulturlandskapet i tilknytning til Glomma tilgjengelig. Da det er snakk om kulturlandskap er *SMIL-midler (Spesielle miljøtiltak i landbruket)* mest aktuell som finansiering av tiltakene. Det skal benyttes søknadsskjema som er utarbeidet av Landbruksdirektoratet, og vedlegges en plan der tiltaket beskrives og kartfestes, sammen med målene med prosjektet eller tiltaket. Landbrukskontoret veileder og bidrar med praktisk hjelp med søknadsprosessen, men det er grunneier som står som søker.

Ny forskrift om tilskudd til utsiktsrydding i tilknytning til landbrukets kulturlandskap for Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal ble nylig vedtatt. Den har som formål å bidra til utkikksrydding og fremme verdier knyttet til landbrukets kulturlandskap. Det er realistisk at en slik forskrift vil komme også for Hedmark i nær tid.

Kultur - og kirkedepartementet sin veileder for tilrettelegging av turveier, løyper og stier (2008) nevner de viktigste økonomiske aktuelle støtteordningene. Kommunen kan søke om midler fra spillemiddelordningen etter Kultur - og kirkedepartementets bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Særlig er punktet under Friluftslivsanlegg som omhandler turveier, turløyper og turstier, særlig aktuelt. Bestemmelsene er tilgjengelig på regjeringens nettsider (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/bestemmelser-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet-2015/id2417396/>).

Hedmark fylkeskommune har ordningen tilskudd til friluftaktivitet, med mål om å medvirke til økt deltakelse i helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlige friluftsliv for alle grupper i befolkningen. Tiltak i nærmiljøet blir prioritert (<https://www.hedmark.org/Om-fylkeskommunen/Kultur-bibliotek-og-kompetanse/Soeke-tilskudd/Friluftaktivitet>). Her er det altså koblingen til folkehelsen som kan sørge for realisering av tiltak, som for eksempel foreslått aktivitetsplass med treningsapparater.

Er det ønskelig å gjøre deler av f.eks. turvei universelt utformet kan det søkes statlig tilskudd for uteområder. (<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/md/Lover-og-regler/2007/t-1-07/-6/id485252/>)

KAPITTEL 5 KILDER

LITTERATUR

Asplan Viak. Landsbyen Flisa. Steds- og mulighetsanalyse. Rapport. Åsnes Kommune. 2015

Clemetsen, Morten, med flere . Veileder for landskapsanalyse. Fremgangsmåte for vurdering av landskapskarakter og landskapsverdi. Direktoratet for Naturforvaltning og Riksantikvaren. 2010

Direktoratet for Naturforvaltning. Kulturlandskap for kropp og sjel. Brosjyre. 2013

Falck, Egil . Hvordan landskapet i distriktet vårt ble til. Notat. Tilgjengelig hos landbrukskontoret for Våler og Åsnes. 2015

Grimbe, Jannika. Rapport från arkeologisk registrering i forbindelse med nyodling på Haslemoen, Våler kommune. Hedmark Fylkeskommune. 2013.

Fylkesmannen i Hedmark, Landbruksavdeling. Kartlegging av utvalgte kulturlandskap i Hedmark. Rapport 02/08

Fylkesmannen i Hedmark, (samarbeid med Fylkesmannen i Oppland og Norges energi-og vassdragsdirektorat. Skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag. Veileder. Ukjent år.

Hedmark fylkeskommune. Arkeologiske kulturminner som ønskes tilrettelagt i Hedmark fylke. Prioriteringsliste Rapport. Hedmark fylkeskommune. 2012

Kultur - og kirkedepartementet. Tilrettelegging av turveier, løyper og stier. Veileder. 2008

Lie, Ola Cato. (Torleif Tollersrud og Elin Helgesen). Våler bondelag i 100. Jubileumsskriv. Våler bondelag. 2010.

Lie, Ole. Jubileumsberetning 1910-2000. Våler bondelag. 2000

Lundstein, Mikal (Red.)Jubileumsberetning 1910-2000. Våler bondelag. 2000

Puschmann, Oskar. Nasjonalt referansesystem for landskap.Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. Rapport 10 /2005. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging. Ås. 2005.

Riksantikvaren. Fra Hokksund til Barcelona. Eksempler på utvikling av steds kvalitet i noen norske og utenlandske byer. Rapport 28/2001

NETTSIDER

Lovdata. Friluftslivloven.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16>

Miljøstatus, Miljødirektoratet, 2016

<http://www.miljostatus.no/Kulturlandskap/>

Miljødirektoratet, 2016

<https://miljodirektoratet.no/no/Tema/Kulturlandskap/Hva-er-kulturlandskap/>

<https://miljodirektoratet.no/no/Tema/Kulturlandskap/Nasjonal-registrering-av-verdifulle-kulturlandskap/>

Naturbase. Faktaark om viktige naturtyper. Miljøverdirektoratet.2016

<http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00029933>

NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi (Bioforsk, Norsk institutt for landbruks-økonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap) 2016

<http://www.nibio.no>

Norges vassdrag- og energidirektorat, 2016

<https://www.nve.no>

Skog og landskap, 2016.

http://www.skogoglandskap.no/temaer/gjengroing/subject_view

Statistisk sentralbyrå, 2016. Befolkning og areal i tettsteder.

<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/befteft/aar/2015-12-11>

Store norske leksikon, 2016

<https://snl.no/Glomma>

<https://snl.no/Storofsen>

Våler kommune, 2016

<https://www.vaaler-he.kommune.no/om-valer/>

Åsnes kommune, 2016

<https://www.asnes.kommune.no/om-asnes/lokalhistorie/>

<https://www.asnes.kommune.no/om-asnes/fakta/>

KART

Der annet ikke er oppgitt er **kartgrunnlag i DWG-format fra Åsnes kommune**, bearbeidet for å lage de fleste av kartene. Informasjon er hentet fra følgende:

Den norske turistforening, kartløsning på nett
http://www2.turistforeningen.no/map.php?fo_id=6290

Felles kartløsning for kommunene Våler/Åsnes/Elverum/Grue, 2016-06-02 <http://kart.esol.no/webinnsyn/Content/Main.asp?layout=vaaler&time=1464908820&vwr=asv>

Miljøstatus. Miljøverndirektoratet, kartløsning på nett
<http://www.miljostatus.no/kart/>

Naturdatabase. Miljødirektoratet, kartløsning på nett
<http://kart.naturbase.no>

Norges vassdrag- og energidirektorat, Atlas, kartløsning på nett <https://www.nve.no/karttjenester/kartlosninger/nve-atlas/>

Norsk institutt for Bioøkonomi, kartløsning på nett
<http://kilden.skogoglandskap.no>

FOTO/ILLUSTRASJONER

Der annet ikke er oppgitt er foto tatt av forfatteren selv. Samme gjelder illustrasjoner.

Foto hentet fra nettsider, rapporter og veiledere oppgis samlet her:

Side 32) Brakeriedfoss kraftverk: <http://www.dagensperspektiv.no/2014/professor-mener-regjeringen-bor-doble-norsk-vannkraft>

Side 52)
Foto av Styggdalen er hentet fra rapporten *Landsbyen Flisa. Steds- og mulighetsanalyse* (Asplan Viak for Åsnes Kommune. 2015)

Side 54 og 55) Alle illustrasjoner hentet fra
Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier(Kultur - og kirke departementet)

Side 56)
Illustrasjon av kloppkonstruksjon: Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier(Kultur - og kirke departementet)

Foto av klopp: http://www.godtur.no/godtur/nyartikkel/dbarticle_mm_show.aspx?name=Liten+bru+over+en+liten+bekk&filename=6537.

Foto av jernbaneanngang: <http://www.annebergs-limtrae.dk/Referencer/Broer-og-trapper/Stibro-over-jernbane-i-Varde>
Foto av kabelferje: https://en.wikipedia.org/wiki/Hampton_Load_Ferry

Side 59)
Foto av treningsapparater: <http://www.fittrail.com>

Side 60)
Foto av benkkonstruksjon: <http://www.dezeen.com/2015/06/24/the-bands-sauna-terrace-lofoten-norway-architecture-students/>

Side 61)
Foto av utkikkstårn: <http://kxweb.no/portal/theme/organization/news/show.do?id=9321470>

Foto av stokker : Veileder: Tilrettelegging av turveier, løyper og stier(Kultur - og kirke departementet)

Side 67)
Foto av treskilt i tre, stående
http://www.tandemdesign.co.uk/index.php/tandem/heritage_detail/wa.

Liggende skilt : <http://www.heinejones.com.au/environmental/mt-buller-summer-trail/>

Lite, stående skilt med kart : <http://www.communita.net/signage-wayfinding.html>

Stående, svart skilt, :
<http://andrewgarybeardsall.tumblr.com/post/48842810955>

Skilt med fisk:
<http://huaban.com/pins/356431276/>

Treportal:
<http://between-the-ears.tumblr.com/post/77489575949/a-forest-portal-n-a-reference-aa-students>

VEDLEGG 1: FLOMSONE

Kart fra Kilden

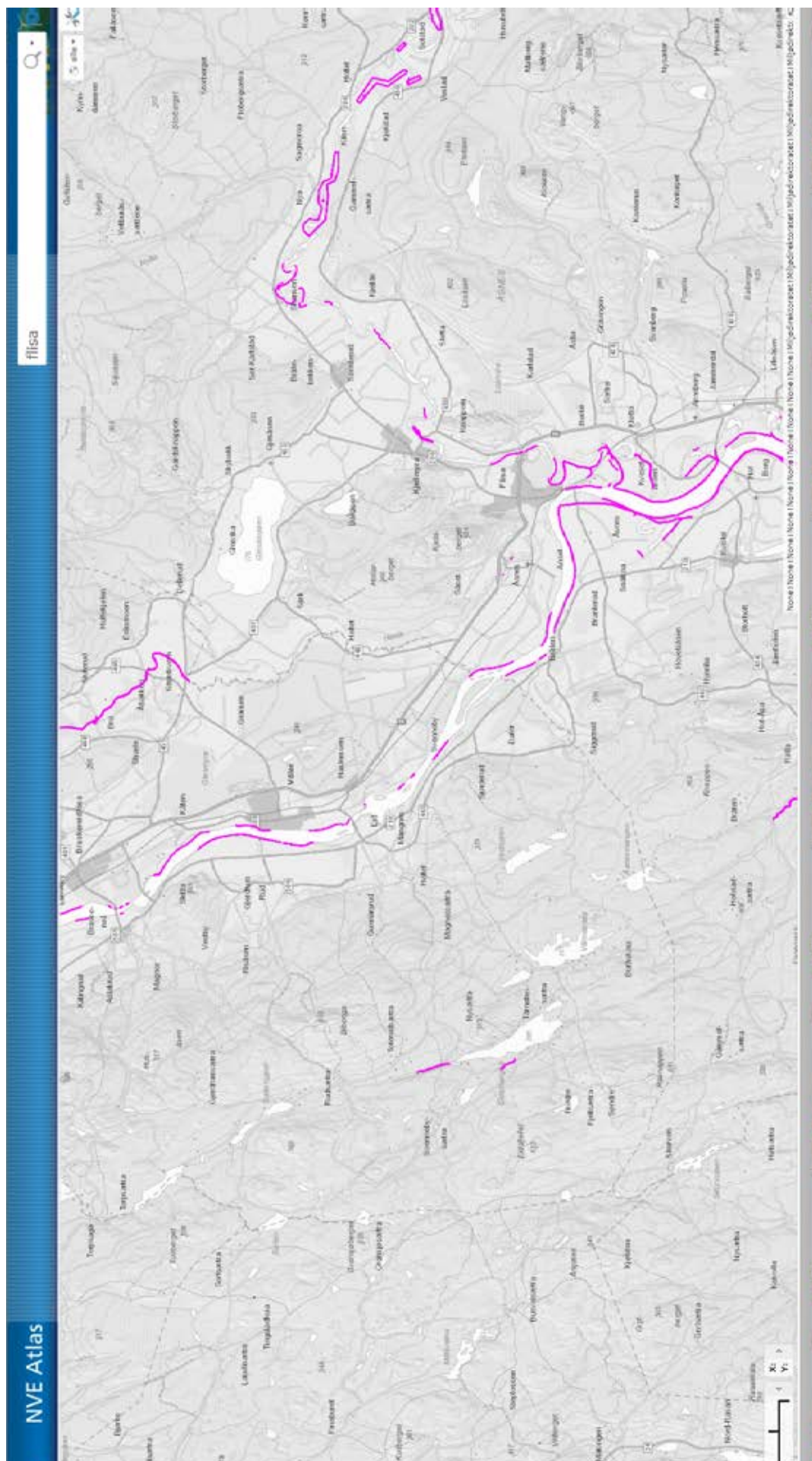

0 500 1500m

kilden.nibio.no

15.09.2014

VEDLEGG 2: SIKRINGSTILTAK

VEDLEGG 3: LAG OG FORENINGER, ÅSNES

Barnas Turlag Solør	Ingen hjemmeside	
Finnskogen Turistforening	Hjemmeside	2256 Grue Finnskog
Flisa Allianseidrettslag	Hjemmeside	2271 Flisa
Flisa Fotball	Hjemmeside	2270 Flisa
Flissundet Vel	Ingen hjemmeside	2270 FLISA
Haslemoen motorsportklubb	Hjemmeside	2270 Flisa
HLF Solør	Ingen hjemmeside	
Hof Historielag	Ingen hjemmeside	2266 Arneberg
Hof Husflidslag	Ingen hjemmeside	2266 Arneberg
Hof håndball	Hjemmeside	2266 Arneberg
Hof idrettslag	Hjemmeside	2266 Arneberg
Juger Hans sosiale forum	Ingen hjemmeside	2270 Flisa
Kilen 1 KFUK/KFUM speidere	Ingen hjemmeside	2283 Åsnes Finnskog
Kirkekretsen Velforening	Hjemmeside	2270 Flisa
Kjellmyra IL	Hjemmeside	2280 Gjesåsen
KNA Solør Motorsport	Hjemmeside	2271 Flisa
Mortemmania Dramagruppe	Hjemmeside	2270 FLISA
Musikkens venner Åsnes	Ingen hjemmeside	
Posåsen Vel	Ingen hjemmeside	7014 Trondheim
Røde Kors Besøktjeneste	Ingen hjemmeside	2266 Arneberg
Sjøli Vel	Ingen hjemmeside	2280 Gjesåsen
Soleyar Vikingelag	Ingen hjemmeside	2270 Flisa
Solør Bowlingklubb	Hjemmeside	2270 Flisa
Solør Fotoklubb	Hjemmeside	
Solør Helsesportlag	Ingen hjemmeside	
Solør Slekthistorielag	Hjemmeside	2261 Kirkenær
Solør svømmeklubb	Hjemmeside	2271 FLISA
Xlpaintball/Solør Paintball Klubb	Hjemmeside	2266 Arneberg
ÅFIL AVD Snøscooter	Hjemmeside	283 Åsnes Finnskog
Åsa IL	Ingen hjemmeside	2266 Arneberg
Åsnes Finnskog idrettslag	Hjemmeside	2283 Åsnes Finnskog
Åsnes Frivilligsentral	Ingen hjemmeside	2270 FLISA
Åsnes Hornmusikk	Hjemmeside	2271 Flisa
Åsnes Husflidslag	Ingen hjemmeside	
Åsnes kommunale foreldreutvalg	Hjemmeside	2270 Flisa
Åsnes Kunstforening	Ingen hjemmeside	2280 Gjesåsen
Åsnes Lions Club	Hjemmeside	2270 Flisa
Åsnes Musikkråd	Hjemmeside	2270 Flisa
Åsnes og Hof Travklubb	Hjemmeside	2270 Flisa
Åsnes pensjonistforening	Ingen hjemmeside	2270 Flisa
Åsnes Teaterlag	Ingen hjemmeside	2270 Flisa
Åsneskoret	Ingen hjemmeside	2435 Braskereidfoss

VEDLEGG 3: LAG OG FORENINGER, VÅLER

Lag og foreninger i Våler	Gate	Postnummer	Kontaktperson
Andelslaget for Vaaler Idrettsforenings løypemaskin		2436 Våler	Einar Helgesen
Bergsiden jakt og fiskeforeninger		2436 Våler	Willy Gunnarstrud
Bergsiden vel		2436 Våler	Arne Idar Grandahl
Bibliotekets venner	Tøråsen	2435 Braskeridfoss	Eva Wenstad
Braskeridfoss IL fotball			Tom Helland
Braskeridfoss IL	Lundvegen	2435 Braskeridfoss	Svein Erik Holter
Braskeridfoss vel	Gistiv	2435 Braskeridfoss	Per Skoglund
Eldrerådet og rådet for likestilling for funksjonshemmede		2435 Braskeridfoss	Finn Kristiansen
Gjesteferienets venner		2435 Braskeridfoss	Thor Engebretsen
Glommen Skog SA	Grindalsvn. 3. PB 1329	2405 Elverum	
Hasla IF	Vestli	2436 Våler	Ivar Arnesen
Haslatrimmen	Ranum	2436 Våler	Heidi Gottenborg
Haslemoen motorsportklubb	Postboks 69	2270 Flisa	Roy Holseter
Haslemoen pistolklubb	Østre Gjeåsvegen	2280 Gjeåsén	Ole Marius Ulfsbøl
Haslatun velforening	Myrmo	2436 Våler	Finn Kristmoen
Hemme vel	Børsemakervn. 9	2436 Våler	Per Kristian Sandbakk
Juniorklubben, Nordaberget vel	Furubo	2435 Braskeridfoss	Steinar Sandnæs
LHL Våler	Postboks 37	2436 Våler	Ivar Magnar Ulfsbøl
Lions Våler	Furuvegen 10	2436 Våler	Arnfinn Husom
Lørdagsklubben		2436 Våler	April Holten
Musikkrådet	Bredalen	2436 Våler	Hilde Håkensmoen
NFU Våler og Åsnes lokallag		2436 Våler	Marit Kynbråten
Nordaberget Vel	Furubo	2435 Braskeridfoss	Steinar H. Sandnæs
Nordhagen helselag		2435 Braskeridfoss	Tora Lundeby
Pila MC Våler		2436 Våler	Margareth Flaten
Risberget IL		2412 Sørskogbygda	Torleif Bølla
Rud jakt og fiskeforening	Rud	2436 Våler	Halvor Midtsundstad
Rud vel		2436 Våler	Jane Lillian Osrønningen
Samarbeidsutvalget for helselagene i Våler		2435 Braskeridfoss	Marit Øxseth

VEDLEGG 4: LAG OG FORENINGER, VÅLER

Solør Motorcykkelklubb	Postboks 118	2436 Våler	Terje Granheim
Solungen Mikroflynklubb	Postboks 11	2436 Våler	Kristian Eriksmoen
Solør økologiske landbrukslag	Rud	2436 Våler	Gudmund Gjerdum
Sporty 4 H		2436 Våler	Erling Olav Eriksmoen
Støtteforeningen ved VOS		2436 Våler	Halldis Magnes
Stræte helselag		2436 Våler	Ruth Gina Vermundsberget
Stræte vel		2436 Våler	Kari Helene Sæther
Svingen vel	Spulsåsen	2436 Våler	Frode Vålbekk
Tøråsen grannelag	Tøråsen	2435 Braskeridfoss	Morten Wenstad
Vålbyen helselag		2435 Braskeridfoss	Marit Øxseth
Våler Bondelag	Kaaten Søndre	2436 Våler	Anne Kristine Rossebø Lie
Våler bonde - og småbrukerlag		2436 Våler	Hans Erik Vermundsberget
Våler brigdeklubb	Holen	2435 Braskeridfoss	Torleif Tollersrud
Våler Bygdekvinnelag		2412 Sørskogbygda	Liv Burud
Våler Fokus		2436 Våler	Per Bryhn
Vaaler Idrettsforening	Kavlerud	2436 Våler	Asgeir Rustad
Vaaler IF fotball		2436 Våler	Rannveig Ø. Homlung
Vaaler IF friidrett	Kavlerud	2436 Våler	Asgeir Rustad
Vaaler IF hoppegruppe	Rud	2436 Våler	Halvor Midtsundstad
Vaaler IF håndballklubb	Øvre Tøraasen	2435 Braskeridfoss	Henriette Svenneby
Vaaler IF langrennsgruppa		2436 Våler	Jan Magne Midtsundstad
Våler Idrettsråd	Postboks 17	2435 Braskeridfoss	Arne Bekkevold
Våler jakt og fiskeforening	Ranum	2435 Braskeridfoss	Johnny Nymoen
Våler kantori	Sagerudsvingen	2436 Våler	Arne Moseng
Våler Pensjonistforening	Granvn. 26	2436 Våler	Kåre Ragnar Ottosen
Våler revmatikerforening	Høgbergvegen 8	2436 Våler	Turid Henriksen
Vaaler Kjøre og Rideklubb, Sæter gård	Magnes	2436 Våler	Åshild Standnes
Vaaler sangforening	Sagerudsvingen	2436 Våler	Arne Moseng
Våler historielag		2436 Våler	Gunhild Grønvoid
Våler sjakkklubb	Måsårendv. 10	2436 Våler	Hans Johan Finne
Våler skolekorps	Boks 31	2436 Våler	Lars Burud
Våler skytterlag	Sagatun	2436 Våler	Arne Molberg
Våler tennisklubb	Postboks 27	2435 Braskeridfoss	Jan Arne Stræte
Våler Torvdriftsmuseum		2436 Våler	August Embretsen
Våler vestre utmarkslag	Svenkerud	2435 Braskeridfoss	Halvor Svenkerud
Våler østre utmarkslag	Holen gård	2435 Braskeridfoss	Jørn-Terje Dragly

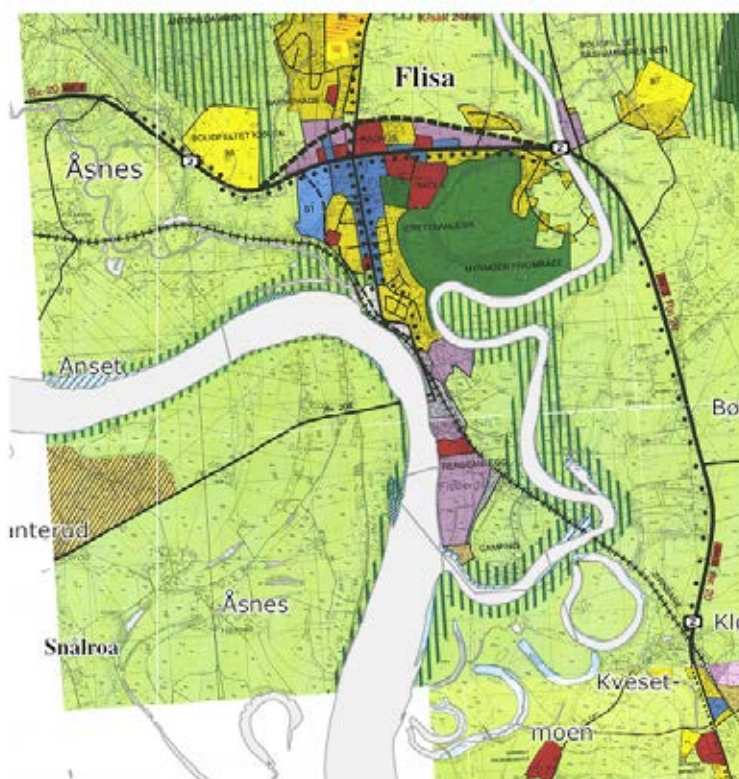
VEDLEGG 5: HENSYNSSONER (LNF) I KOMMUNEPLANENE

Kommundelplan for Våler sentrum:
Hensynsone: LNF-område med spesielle
naturforvaltningsinteresser.

Kommundelplan for Våler sentrum:
Hensynsone: LNF-område med spesielle
kulturlandskaps- og jordverninteresser.

Kommuneplan for Åsnes: Hensynsone: LNF-område med spesielle naturforvaltningsinteresser.